

Virtual Federal University: တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကံၤစီၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤလိ

The Tea Leaf Center

ယူနံး(၅): တၢ်အကံၢ်အစီၤတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်:အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိၤညါသ့ၣ်တဖၣ်

ကွဲၤမုၢ်ဘၣ်နၤဆူတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကံၤစီၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤလိအတၢ်မၤလိ(၂)ယူနံး(၅)

တၢ်မၤလိအဝဲအံၤန့ၣ်ပၢ်ယုၣ်ယုၣ်ယုၣ်ယုၣ်လၢအဘၣ်ယးတၢ်လၢအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအကၢ်ဂီၤ(Research Design)တၢ်ထၢဖိၣ်ပၢ်ဖိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်(Data Collection)န့ၣ်လီၤ. ပကပညိၣ်တၢ်လၢအိၣ်ထီၣ်တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်တီၢ်ကျဲၤကွၢ်ဂီၤတၢ်ထၢဖိၣ်ပၢ်ဖိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အကျိၤကျဲၤအပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိအဝဲအံၤကတၢ်တၢ်ကတီၢ်န့ၣ်နၤလၢနက့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်တီၢ်ကျဲၤကွၢ်ဂီၤ(မ့တမ့ၢ်)န့ၣ်လီၤပၢ်ဖိၣ်ပၢ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢအိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤပူၤတဂၤလၢကရူၢ်တဖုအပူၤလၢအဘၣ်တၢ်တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်ခဲအီၤလၢ ပၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်လၢအတၢ်လဲၤခိဖျိအိၣ်အါဝဲတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ယူနံး(၅)အဝဲအံၤ ကကျိၢ်ဘၢဝဲတၢ်အကံၢ်အစီၤတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်:အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိၤညါသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ပိးလိခိၣ်သ့ၣ်စ့ၤခါလၢကလုာ်တခါစုၣ်စုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ယူနံးအဝဲအံၤဝဲအလီၢ်ခဲန့ၣ်, နကသ့ထီၣ်သ့ၣ်တၢ်အကံၢ်အစီၤတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်

တၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိၤညါသ့ၣ်တဖၣ် လၢနကတၢ်တၢ်ဝဲဝဲလဲၣ်တခါလဲၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်ဝဲလၢနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်တီၢ်ကျဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နကသ့သမံးသမိးဝဲထံနီၤဖးတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိၤညါလၢအလီၤဆီလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အမ့ၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သး (interview), တၢ်လီၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်(surveys), ကရူၢ်တၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးသ့ၣ်တဖၣ်(focus group discussions)တၢ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆးသမံးသမိးတၢ်(observation), တၢ်ယုသ့ၣ်ညါနီၤဖးအဝဲသ့ၣ်တခါစုၣ်စုၣ်အတၢ်ဂံၢ်ဆူတၢ်ဂံၢ်စၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပကစးထီၣ်သကိးယုတၢ်တၢ်လီၤဆီလိာ်သးလၢအအိၣ်ဝဲလၢတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်:တၢ်အကံၢ်အစီၤအတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိၤညါသ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဟူဘၣ်တၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကိးအီၤလၢ “quanti” “quali” န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်:အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် သ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကစံးအါဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ‘Quanti’ န့ၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်ဝဲအသးတၢ်ကတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အမ့ၢ်တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်: ‘quantity’ – တၢ်တမံၤမံၤအိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါလၢအဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ယုထံၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢနီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အမ့ၢ်မုၢ်ကယၤသ့ၣ်တဖၣ် (Percentages), တၢ်ထီၣ်ယုသ့ၣ်တဖၣ်(averages), မ့တမ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်ပၢ်ဖိၣ်ပၢ်ဖိၣ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်: (quantitative)န့ၣ်လီၤ. အီၤန့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကစီၣ်အတၢ်ကွဲၤဖိၣ်ရၤတခါလၢအဟံၤဖျါဝဲၣ်လၢဟံၤန့ၣ်ယိထၢသ့ၣ်တဖၣ်(၁၈)မုၢ်ကယၤန့ၣ် တအိၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်လၢလၢပုၤပုၤလၢကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်:အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤဝဲတၢ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်, တဘျီတခါန့ၣ်လိာ်ဝဲလၢနဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆီကမိၣ်(concept) သ့ၣ်တဖၣ်အနီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်– အမ့ၢ်နမ့ၢ်သံကွၢ်ဝဲပုၤတဂၤလၢမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်သးလီၤပလိာ်(မ့တမ့ၢ်)တသးလီၤပလိာ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖျါတခါခါဘၣ်န့ၣ်, နစံးလၢတၢ်သးလီၤပလိာ်န့ၣ်ပုၤသးဝဲ(၁) တၢ်သးတလီၤပလိာ်ဘၣ်န့ၣ်ပုၤသးဝဲ(၂)သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲတဘျီန့ၣ် နမၤဝဲတၢ်ဂံၢ်တၢ်လၢနကယုထံၣ်န့ၣ်ပုၤလၢအသးလီၤပလိာ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖျါအမ့ၢ်ကယၤအဂီၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမာဏတိုင်းတာမှုအရ၊ တာအနိဂ်ဂ်နိဂ်းအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် ကဟ်ဖျိၣ်ယုၣ်တဲာ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ယိထံသ့ၣ် ညါအပူၤနိဂ်ဂ်ခဲလၢၣ်အအိၣ်, မ့တမ့ၢ်ပူၤအနိဂ်ဂ်နိဂ်တနီၤအအိၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ကိးအိၤလၢကရူၤလီၤဖျၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်(sub-groups), ဝိးဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အမ့ၢ်ပူၤနိဂ်ဂ်(မ့တမ့ၢ်)ကရူၤလီၤဖျၢၣ်လၢအဟ့ၣ်တဲာ်စံးဆၢလီၤတၢ်လီၤဆဲးအမ့ၢ်ကယၤအိၣ်ဆဲးအါလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အနိဂ်ဂ်နိဂ်းအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးတဲာ်ထီၣ်ယုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အမ့ၢ် ပူၤတဖုအကျိၣ်စ့ၣ်န့ၣ်အတၢ်ထီၣ်ယုၣ်(မ့တမ့ၢ်)တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါလီၤဆီတခါဘၣ်ပူၤအဂၤ(၁၀၀၀)လၢပူၤတဖုအကျါသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

နသ့ၣ်တၢ်အနိဂ်ဂ်နိဂ်းအတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဖျိၣ် နမၤတဲာ်ဂံၢ်တၢ်လီၤလၢသဘၣ်သဘၣ်(မ့တမ့ၢ်)နိဂ်ဂ်ဂီၢ်စရိအတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖး (statistical analysis) ဝိးသိးနကယုထံၣ်န့ၣ်တဲာ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်(concept)တနီၤအတၢ်ဘျးစဲလိာ်အသးအိၣ်တအိၣ်လဲၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အိၣ်န့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်နမၤတဲာ်တမံၤလၢအဘၣ်တၢ်ကိးအိၤလၢ တၢ်ဆဲးလီၤစ့ၢ်လီၤအတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖး (regression analysis) ဝိးယုထံၣ်န့ၣ်လဲၣ်လၢ တၢ်သ့ၣ်အါထီၣ်ပဲာ်ဖျၢၣ်ဖျၢၣ်တၢ်သ့ၣ်အကလုာ်န့ၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဝိးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဂ့ၢ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. နကမၤလိအါထီၣ်ဘၣ်ယးဝိးတၢ်အဲၣ်အိၤလၢတၢ်မၤလိ(၃)အယုနးလၢအဘၣ်ယးဝိး တၢ်အနိဂ်ဂ်နိဂ်းအတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖး(Quantitative Analysis)အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် focusဝဲာ်တၢ်ကတိၤအဖျါသ့ၣ်တဖၣ် ဝိးတၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲနမၤတဲာ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအါန့ၣ် နကဟ်တဲာ်ဂံၢ်ထီၣ်ဖျိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်တပူၤယီၤ ဝိးသိးနကနၢ်ပာ်ဝဲက့ၢ်ဂီၤ (pattern)သ့ၣ်တဖၣ်, ဩၣ်သ့ၣ်တဖၣ်(trends), ဝိးတၢ်လဲလိာ်သး(variation)သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢပူၤတဖုအကျါန့ၣ်လီၤ.

ဝိးလဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးဝိးတၢ်အနိဂ်ဂ်နိဂ်းအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ်မ့ၢ်ပဲာ် ယုၣ်ဝိးတၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် နဟ်ဖျိၣ်တဲာ်ဂံၢ်ထီၣ်ဖျိၣ်တပူၤယီၤမၤတဲာ်ဂံၢ်တၢ်လီၤဝိးသိးနကယုထံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဲာ်ဖျၢၣ်ဖျၢၣ်ကယၤသ့ၣ်တဖၣ်နိဂ်ဂ်ဂီၢ်စရိအတၢ်ယုထံၣ်န့ၣ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ဘၣ်. လၢတၢ်အိၣ်သးအိၣ်န့ၣ်, တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဖျိၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်ပဲာ်နိဂ်ဂ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်(မ့တမ့ၢ်)တၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကျါတၢ်တၢ်အတၢ်သံက့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်မ့ၢ်တခါမ့ၢ်ပဲာ်တဲာ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢပူၤစံးဆၢတၢ်ဖိအတၢ်ကတိၤ ဝဲာ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်စံးဆၢတခါစ့ၣ်စ့ၣ်န့ၣ်ကလီၤဆီလိာ်အသးတဆဲးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကဲာ်ထံနီၤဖးတဲာ်အကံၢ်အစီအစၢ(qualitative result)သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, နကဖးဝဲာ်လိာ်ကွဲးနိဂ်(transcripts) သ့ၣ်တဖၣ် ဝိးသ့ၣ်တမၤအကျါအကျဲသ့ၣ်တဖၣ် အမ့ၢ် ‘coding’ ဝိးသိးနကယုထံၣ်န့ၣ်ဝဲက့ၢ်ဂီၤ သ့ၣ်တဖၣ်(patterns), ဩၣ်သ့ၣ်တဖၣ်(trends), တၢ်သိးလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်လီၤဆီလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ‘Coding’ န့ၣ်မ့ၢ်ပဲာ်မၤအကပျါအကျဲတခါလၢအမၤဖျါထီၣ်တဲာ်အရူၢ် ဝိးဟ်ဖျိၣ်ယုၣ်တဲာ်ဂံၢ်ထီၣ်ဖျိၣ်လၢအဘၣ်ယးဝိးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တိတခါယီၤ လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဟ့ၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ(source)လၢအလီၤဆီလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ် ဝိးမၤညီထီၣ်န့ၣ်တဲာ်လၢနဂီၢ် ဝိးသိးနကယုထံၣ်ဝဲက့ၢ်ဂီၤ(pattern)သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နကမၤလိအါထီၣ်ဘၣ်ယးဝိးတၢ်ဝဲန့ၣ် လၢတၢ်မၤလိ(၃)အယုနးလၢအဘၣ်ယးဝိး တၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖး(Qualitative Analysis)အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဝိးသိးနဆၢတဲာ်ပဲာ်မၤအကျဲ(မ့တမ့ၢ်)တၢ်မၤအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်ဝဲလဲၣ်တခါ လၢနကသ့ၣ်အိၤလၢနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤကသ့အဂီၢ်န့ၣ် နဂြၢးနၢ်ပာ်ဝဲတၢ်အနိဂ်ဂ်နိဂ်းဝိးတၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါခဲခါလၢၣ် အတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဝိးတၢ်ဂံၢ်စၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤဆိလိာ်သးအိၣ်ကတၢၢ်တမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤကွၢ်အိၣ်အတၢ်ကိၣ်(sample size)လၢအလိာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢ ယူနံး(၁)အပူၤန့ၣ် ပကတိၤသကိးဘၣ်ယးဒီးတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်ပုၤကညိတဖုလၢနယုထၢအိၣ်လၢနပုၤတဖုအကျါ လၢကဟံၣ်ဖှိၣ်မၤသ ကိးတၢ်လၢတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပစံးဝဲၣ်လၢနတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂြၢးဒီးသိးလိာ်ဝဲအသးဒီးနပုၤနီၣ်ဂံၢ်တဖု-အိၣ်န့ၣ် မုၢ်ခွါဒီးကလုာ်ညါအတၢ်အထၢာ်ခၢၣ်စးအတၢ်ဒီးသိးလိာ်အသး-ဒီးသိးဒီးတၢ်အံၤစံးဆၢဝဲတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ယးဒီးနပုၤနီၣ်ဂံၢ်တဖုလီၤ တၢ်လီၤဆိလိာ်သးကသ့ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ်, န့ၣ်တယာ်ဝဲနတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်န့ၣ်ဘူးလိာ်အသးဒီးနပုၤနီၣ်ဂံၢ်တဖုထဲလဲၣ်သ့ဝဲဒီး နလီၤတၢ်ထဲလဲၣ်လၢနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအစၢသ့ၣ်တဖုၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်အလုၢ်အပူၤလၢအမ့ၢ်အတီ-လၢအမ့ၢ်ဝဲနတၢ်သံကွၢ်အ တၢ်စံးဆၢလၢအမ့ၢ်အတီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤလိ(၄)အပူၤန့ၣ် ပကတိၤသကိးတၢ်ဘၣ်ယးဒီး ‘margin of error’ ဒီး ‘confidence interval’ ဒီးစံးဝဲၣ်လၢတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်အတၢ်ကိၣ်(sample size)လၢအိၣ်န့ၣ် ညိန့ၣ်န့ၣ်ကဟ့ၣ်ဝဲနတၢ် အစၢလၢအလီၤတၢ်နီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖုန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိန့ၣ် ဒီးသိးကကဲဘျးကဲဖှိၣ်ဝဲအဂီၢ်, တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအတၢ်ယိထံ သ့ၣ်ညါန့ၣ်ညိန့ၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်အတၢ်ကိၣ်လၢအိၣ်န့ၣ်လီၤ. လိာ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢနက့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအ တၢ်ကိၣ်လၢတၢ်ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးအပူၤ, ဟံၣ်ယုာ်ဝဲဒီးတၢ်သ့ဝဲတၢ်ဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်လၢတၢ်မၤအိၣ်ဖဲအခိၣ်တၢ်လီၤအတၢ်မၤအ ကျဲ လၢတၢ်ကယုထၢဝဲတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်အဂီၢ်, ဒီးဒီးန့ၣ်တယာ်ဝဲ ‘margin of error, confidence interval’ ဒီးနီၣ် ထီၣ်နီၣ်တၢ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖုကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ် အရ့ၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ် ကနၢ်ပာ်ဝဲ ‘concept’သ့ၣ်တဖုအံၤအမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်(sampling) ဒီး ‘margin of error’ န့ၣ်လီၤ.မ့ တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်နတၢ်အစၢသ့ၣ်တဖုတလီၤန့ၣ်အိၣ်ဘၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အကံၢ်အစိအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအဂီၢ်, န့ၣ်တယာ်ဝဲ ‘margin of error’ မ့တမ့ၢ်တၢ်လီၤန့ၣ်အိၣ်အနီၣ်ထီၣ်နီၣ် တဲာ်လၢ

အဂၤသ့ၣ်တဖုတသ့ဘၣ် ဒိဖျါလၢနတၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲနတၢ်အစၢသ့ၣ်တဖုနီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖုအသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပကစံးန့ၣ်အ ဂီၢ်န့ၣ်အခိပညိတအိၣ်ဘၣ်, အိၣ်န့ၣ် “ပုၤကညိအိၣ်မးလၢသဝိအဝဲအံၤအပူၤန့ၣ်လိာ်ဟံးလိာ်ဝဲကျိၣ်စ့ၢ်လၢကပုၤဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ကိၣ်ယုထီအဆၢကတီၢ်အဂီၢ်, ယုာ်ဒီး ‘margin of error’ (၅)မျးကယၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်အစၢသ့ၣ်တဖုအပူၤန့ၣ်မျးကယၤ,တၢ်ထီၣ်ယု, မ့တမ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်အဂၤအဂၤ တအိၣ်ဝဲနီတမံၤဘၣ်အယိ နဟ့ၣ်ဝဲတၢ်လီၤတၢ်အမျးကယၤတသ့ဘၣ်.

လၢတၢ်န့ၣ်အယိ လၢတၢ်အကံၢ်အစိအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ် နအိၣ်ဒီးတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်လၢအဆံးလီၤစ့ၢ်လီၤသ့ဝဲဒီးဘၣ်ယးဝဲဒီး နယုထၢပုၤစံးဆၢတၢ်သ့ၣ်တဖုလဲၣ်န့ၣ်တလိာ်န့ၣ်န့ၣ်ဖျါအိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်သ့ဝဲလီၤ. ဝဲလၢပစံးသ့လၢ နတသ့ၣ်ညါဝဲလီၤ တၢ်လီၤဆဲးလၢနတၢ်အစၢသ့ၣ်တဖုဘၣ်လိာ်ဝဲအသးထဲလဲၣ်ဒီးပုၤနီၣ်ဂံၢ် တဖုအခါ, နမ့ၢ်လုၢ်ပိာ်မၤထွဲဒီးဝဲတၢ်ဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ် အိၣ်အဂီၢ်ခိၣ်ထံးသန့သ့ၣ်တဖု-အိၣ်န့ၣ် မၤလီၤတၢ်ဝဲၣ်နတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်န့ၣ်ဒီးသိးလိာ်ဝဲအသးဒီးပုၤတဖုန့ၣ်-န့ၣ်တယးဝဲတၢ်ယု ထံၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖုလၢနမၤန့ၢ်လၢနတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်အိၣ်န့ၣ် ဘၣ်လိာ်ဝဲအသး (မ့တမ့ၢ်) လီၤဆိလိာ်ဝဲအသးဒီး ပုၤတဖုအတၢ်အိၣ် သးသ့ၣ်လဲၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. နတၢ်ယုထံၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖုန့ၣ် ကဲဘျးကဲဖှိၣ်ဒီးဝဲလၢနကနၢ်ပာ်ဝဲနတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်န့ၣ်ဒီးနီၣ်နီၣ်ဝဲၣ်နနံး (dynamic)ဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးသ့ၣ်တဖုလၢလီၤကၢ်လၢအအိၣ်ဝဲလၢပုၤတဖုအကျါသ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤဆိလိာ်သးအဂၤတမံၤလၢအအိၣ်ဝဲလၢတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးတၢ်အကံၢ်အစိအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအဘၣ်စၢၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ လၢတၢ် အကံၢ်အစိအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ် နအိၣ်ဒီးတၢ်နၢ်ပာ်ဂ့ၢ်ဝဲဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလၢတၢ်နၢ်ပာ်ဘၣ်အိၣ်ကီခဲသ့ၣ်တ ဖုဒီးနနံး(dynamic)သ့ၣ်တဖုသ့ညိဝဲ အါန့ၢ်လၢတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်န့ၣ် လၢတၢ် အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒီးအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ် နယုထံၣ်န့ၣ်ဝဲသ့လၢတၢ်ဘျးဝဲလိာ်သးလၢအဂ့ၢ်ဝဲၣ်မးအိၣ်ဝဲလၢ သ့ၣ်ဖျးတၢ်သ့ၣ်အ

ကလုပ်လာအလီအိလိအသးသုတ်တဖှ်လၢပှၤထုစံဖိတဂၤသုတ်ဝဲ ၵးအဝဲသုတ်အဟံင်ဖိယိဖိတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ် အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သုတ်က့ၣ်ဘၣ်မုၢ်အယီၤလဲၣ်န့ၣ် ကကီဝဲလၢနကနၢ်ပၢၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ၵ်းအတၢ်ယိထံသုတ် ညါန့ၣ် သန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ကျၢၢ်တၢ်တၢ်အတၢ်သံကွၢ်သုတ်တဖှ် လၢအအိၣ်ဝဲတၢ်စံးဆၢလၢအစ့ၤသုတ်တဖှ်န့ၣ်လီၤ. လၢ ဘၣ်မုၢ်အယီၤလဲၣ် အတၢ်သံကွၢ်အဂီၢ် ကကီဝဲလၢတၢ်ကဆိကမိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဝဲတၢ်စံးဆၢလၢအမ့ၢ်ဝဲသုတ်တဖှ်ဝဲလၢဂံၢ် ၵးမၤပှၤစံးဆၢတၢ်ဖိလၢကယုထၢန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထီၣ်သၤတြီၢ်န့ၣ်, တၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သံး(qualitative interview)ဖျၢၢ်

ထုစံဖိတဂၤန့ၣ်ဂ့ၢ်ဝဲသုတ်သုတ် လၢကယုသုတ်ညါဝဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢအလုၢ်ဘၢၢ်စိဝဲပှၤထုစံဖိအဟံင်ဖိယိထံသုတ်တဖှ်အတၢ် အိၣ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်, ၵးမၤဖျါထီၣ်ဝဲကွၢ်ဂီၢ်(pattern)သုတ်တဖှ် ၵးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးသုတ်တဖှ်လၢအအိၣ်ဝဲလၢ တၢ် သုတ်ဝဲသုတ်ဖျၢၢ်တၢ်သၢ်အကလုာ်လၢအလီအိလိအသးသုတ်တဖှ်အါမး ၵးဟံင်ဖိယိထံအတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အ ဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. အီၣ်န့ၣ် နသံကွၢ်ဝဲပှၤထုစံဖိလၢကတဲဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်လၢအမၤဝဲသုတ်ဖျၢၢ်တၢ်သၢ်သုတ်တဖှ်လၢအသုတ်ဝဲ, အ မၤန့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအဟံင်ဖိယိထံအဂီၢ်ဖဲလဲၣ်. ၵးတၢ်သံကွၢ်အိၣ်အယိာ်လၢအဂၤသုတ်တဖှ် လၢကမၤစၢၤလၢနက ယုထံၣ်န့ၢ်ဝဲတၢ်ဘျးစဲလိာ်သးသုတ်တဖှ်သုတ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤအိလိသးလၢလီၤခံကတၢ်တမံၤန့ၣ် အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဝဲထံနီၤဖးအကလုာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ၵ်းအတၢ်ယိထံသုတ် ညါန့ၣ် လိာ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ကနၢ်ပၢၢ်ဝဲနီၣ်ဂံၢ်စရိအ ‘concept’သုတ်တဖှ် ၵးတၢ်ပံးန့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အီၣ်အကျါအကျဲသုတ်တဖှ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သုတ်န့ၣ်နသုတ်ဝဲဒိၣ်ဖျၢၢ်အတၢ်ရိၣ်တၢ်ကျဲၤ(computer software)လၢကမၤစၢၤဝဲတၢ်ဝဲထံနီၤ ဖးအဂီၢ်

သုတ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသုတ်ညါအဂီၢ်န့ၣ် ‘software’ဝဲလိသုတ်တဖှ်လၢကမၤစၢၤတၢ်အဂီၢ်အိၣ်ဝဲ ဘၣ်ဆၣ် ညါန့ၣ်သုတ်ကွၢ်တၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်အါထီၣ်ဝဲပှၤလၢအနၢ်ပၢၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်သး(context)ၵးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးသုတ်တဖှ်အတၢ်ဝဲထံနီၤ ဖးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကျၢၢ်တၢ်အဂီၢ်, တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ၵ်းအတၢ်ယိထံသုတ်ညါန့ၣ် လိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အီၣ်လၢအီၣ်ဝဲလၢတၢ်ဖျၢၢ်အိၣ်ထီၣ်အီၤ မ့ၢ်မ့ၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သုတ်က့ၣ်နတၢ်အစၢၤသုတ်တဖှ်လီၤတၢ်ဝဲထံလဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်တယာ်သုတ်လီၤ. တၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံ သုတ်ညါန့ၣ်သုတ်တၢ်မၤကွၢ်အီၣ်အတၢ်ကွိၣ်လၢအဆးလီၤသုတ်. ဘၣ်ဆၣ်သုတ်က့ၣ်န့ၣ်တယာ်ဝဲနတၢ်အစၢၤသုတ်တဖှ်ဘျးလိာ်ဝဲအသး ထဲလဲၣ်ဝဲပှၤအဖျၢၢ်တဖျၢၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်တသုတ်. လၢအဂၤတကပၤတခီန့ၣ် တၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသုတ်ညါန့ၣ် နၢၢ်ပၢၢ် ဝဲ ဘၣ်မုၢ်အယီၤလဲၣ် တၢ်သံကွၢ်သုတ်တဖှ်. ၵးယုသုတ်ညါဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဖီၢ်သုတ်တဖှ် ၵးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလၢအသးဘၣ်သုတ် သုတ်တဖှ်ဝဲလၢ ‘factor’ သုတ်တဖှ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးအိၣ်ဝဲအါမးသုတ်ဂ့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ၵ်းတၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသုတ်ညါန့ၣ် သုတ်တၢ်မၤအကျဲလၢအလီအိလိအသးသုတ်တဖှ် ၵးသိးကမၤန့ၢ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖျိာ် လၢကစံးဆၢဝဲတၢ်ယိထံသုတ်ညါအတၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ၵ်းတၢ်မၤအကျဲသုတ်တဖှ်န့ၣ် ယုန့ၣ်ထၢ ဟံးဖျိာ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢကျဲလၢတၢ်ဟံးဖျိာ်အီၣ်ဝဲထံနီၤဖးအီၣ်နီၣ်ဂံၢ်သုတ်တဖှ်အသးညိညိကသုတ်အပူၤ, ဝဲလၢတၢ်အကံၢ်အ စီအတၢ်မၤကျဲၤကျဲသုတ်တဖှ်န့ၣ် ယုထံၣ်န့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအကျၢၢ်ဘၢတၢ်လၢလၢပျဲၤပျဲၤ လၢအယုသုတ်ညါဝဲတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ် သးဒီးဂၢ်ခဲ(dynamic)သုတ်တဖှ်သုတ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ၵ်းအတၢ်မၤကျိၤကျဲလၢတၢ်သုညိၣ်န့ၣ်အီၤအါကတၢ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲ ‘survey’ သုတ်န့ၣ်လီၤ. ‘survey’ တခါန့ၣ်သံ ကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်လၢအံၤသးလိာ်အသးသုတ်တဖှ်ဆူပှၤစံးဆၢတၢ်ဖိသုတ်တဖှ်ကိးဂၤဒီးအအိၣ်, ၵးပှၤစံးဆၢတၢ်ဖိတဖှ်အတၢ်စံးဆၢ ၁သုတ်တဖှ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဖၢန့ၢ်အီၣ်တၢ်ယုထၢသုတ်တဖှ်အတၢ်အိၣ်ရဲၣ်လီၤသးအသးန့ၣ်လီၤ. အီၣ်န့ၣ် ပှၤထုစံဖိတဂၤသုတ်ဝဲ သုတ်ဖျၢၢ်တၢ်သၢ်သုတ်တဖှ်ဝဲလဲၣ်တခါလဲၣ်, ဟံင်ဖိယိထံတၢ်ကိးမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်သုတ်တဖှ်, ၵးတၢ်လၢပှၤလၢဟံင်ဖိယိ

ဖိတျှိုအပူမာဝဲ ဝဲသိးကဘျါဂဲဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အတၢ်ယံးတၢ်စ့ၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အရူၣ်ဝဲလၢတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သံ ကွၢ်ဝဲပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိခဲလၢကၠုၤတဘိယိအပူၤ, ဝဲအဝဲသ့ၣ်ခဲလၢန့ၣ်အိၣ်ဝဲဝဲတၢ်စံးဆၢလၢအိၣ်သိးသ့ၣ်တဖၣ်လၢကယုထၢဝဲ အဂီၢ် ဒိဖျါလၢတၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကဟံးဖျိၣ်ယုၣ်ဝဲအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

‘Survey’ န့ၣ်အိၣ်ဝဲဝဲဝဲခဲကလုာ်- ‘cross-sectional’ ဝဲ ‘longitudinal’ န့ၣ်လီၤ. ‘cross-sectional survey’ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်ထဲတဘျီခိၤ ဝဲကျဲးစးဖိၣ်န့ၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးလၢကတီၢ်အဝဲန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. နဆိကမိၣ်အိၣ်ဝဲ တၢ်ဂီၤလၢပုၤဝဲ တဘျီအသိးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢပုၤဝဲတဘျီန့ၣ် ဖိၣ်န့ၣ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂီၤလၢအမၤအသး တချုးလၢတၢ်ဂီၤတဘျီဘၣ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ ထဲတစးကးခိၤ (မ့တမ့ၢ်) စ့ၤန့ၣ်တစးကး ဘၣ်ဆၣ်သန့ က့တၢ်အံၤတဲဘၣ်ပုၤဘၣ်ယးဝဲတၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသးသ့ၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ထီၣ်သ့ၣ်န့ၣ်, ‘longitudinal survey’ န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤအိၣ်အါန့ၣ်တဘျီကျဲးစးထီၣ်ကွၢ်တဲာ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ဆိတလဲ လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လဲၤတရံးအသးအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤဝဲအိၣ်ပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိ လီၢ်လီၢ်ကိးဘျီသ့ၣ်- ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်တန့ၣ်တဘျီ(မ့တမ့ၢ်)ယဲၢ်န့ၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်တခါန့ၣ် တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤဝဲအိၣ်တၢ်မၤကွၢ်အိၣ်လၢအ သိကိးဘျီသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျဲးစးလဲၣ်တဘိဂုၤဂုၤန့ၣ်, နဆိကမိၣ်ဝဲအိၣ်ဝဲတၢ်ဂီၤအကကြၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤဝဲအသိးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. န မ့ၢ်ဝဲပုၤတဂၤပီၤလီၢ်လီၢ်အတၢ်ဂီၤကိးမုၢ်န့ၣ်လၢအနံၤအိၣ်ဖျါမုၢ်န့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်ဆိတလဲအသးတန့ၣ်စုၣ်စုၣ် လဲၣ်န့ၣ်နထံၣ် သ့ၣ်လီၤ.

တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်န့ၣ်အတၢ်မၤကျိၤကျဲး(quantitative method)လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးယုၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လၢအအိၣ် ယၢ်လံသ့ၣ်တဖၣ် အမ့ၢ်ကသံၣ်ကသိ(မ့တမ့ၢ်)တၢ်မၤနီၣ်မၤယါလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ထီၣ်တၢ်တဲာ်သ့ၣ်တဖၣ် အမ့ၢ်တၢ်မၤကွၢ် ဝဲထံအကံၢ်အစိ (မ့တမ့ၢ်) နီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤအတယၢ်ယါအတၢ်ထီၣ်တၢ်တဲာ်သ့ၣ်တဖၣ်, (မ့တမ့ၢ်)တၢ်မၤကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢစ့အုၣ်အတ ျမၤကွၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤခဲလၢန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကျဲးလၢအလီၤဆိလီၢ်အသးသ့ၣ်တဖၣ် ဝဲသိးတၢ်ကယုထံၣ်န့ၣ် ဝဲဟံးဖျိၣ်ဝဲတၢ် ဂ့ၢ်ထီၣ် ဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်န့ၣ်(မ့တမ့ၢ်)နီၣ်ဂံၢ်စရိအတၢ်ဝဲထံနီၤဖးလၢတၢ်ကဝဲထံနီၤဖးယုထံၣ်န့ၣ်ဝဲကွၢ်ဂီၤ(pattern)သ့ၣ်တ ဖၣ်, တၢ်ဘျးစဲလိာ်သးဝဲတၢ်လဲလိာ်သး(variation)အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကံၢ်အစိအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်မၤကျိၤကျဲးသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးယုၣ်ဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သိးသ့ၣ်တဖၣ်, ကရူၢ်အတၢ်တၢ် ပီၣ်တၢ်ပီၣ်သကိးသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ကွၢ်ထံသမံသမိးတၢ်(observation), တၢ်ဟံးဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါ (participatory action research), ဝဲပိးလိလၢအလီၤကလိာ်အသးလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သိးလိာ်သးလၢ အိၣ်ဝဲဝဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ အါတကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တအိၣ်ဝဲတၢ်ဟံးပနီၣ်ဘၣ်, ဝဲပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်စံးဆၢဝဲတၢ်လၢအ တၢ်ကတီၢ်ဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကျဲးစးယုသ့ၣ်ညါဝဲ ပုၤလၢဟံၣ်ညါယိထၢတဖျါအပူၤရဲၣ်ကျဲးဝဲတၢ်ပုၤဝဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ် တၢ်အိၣ်လဲၣ်, တၢ်ဝဲန့ၣ်ဆိတလဲအသးလဲၣ်ဘၣ်မနုၤအယိလၢဆိတလဲဝဲအသးလဲၣ်, ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအလုၢ်ဘၢဝဲစိဝဲအ ဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢပုၤခါတလၢပုၤဘၣ်ခါအတၢ်ဟံးဖျိၣ်လိာ်အသးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သိးဝဲ‘survey’ န့ၣ်အိၣ်ဝဲဝဲတၢ်သိးလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ခဲခါလၢန့ၣ်ဟံးယုၣ်ဝဲ ပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိတဂၤသံကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဆူပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိတဂၤအအိၣ်, ညိန့ၣ်န့ၣ်ဖးထီၣ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်လၢလိာ်တက့(မ့တမ့ၢ်)ထဲဘလဲး(tablet)အပူၤန့ၣ်လီၤ. အနီၢ်နီၢ်တခါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ကျဲးကျိယုၣ်လိာ်အသးလၢဆ ၁ကတီၢ်အါမးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ‘survey’ သ့ၣ်တဖၣ်တနီၤန့ၣ် ဟံးယုၣ်ဝဲတၢ်အကံၢ်အစိတၢ်သံကွၢ်အိးထီၣ်(open-ended

question) သည် တဖန် စုံကိန်း တ်ထံ လိုက်သံ ကွာသ် တနီၤန့ၣ် ဟ်ယုၣ်ဝဲ တ်ကျါၣ်တံၢ်အတံၢ်သံ ကွါ(closed-ended question) သည် တဖန် လၢကဘၣ်တံၢ်ဝဲထံ နီၤဖးအိၤ တ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲး အတံၢ်ဂံၢ်ထီၣ်အသိး န့ၣ်လီၤ. အရတံၢ်ဝဲ လၢတံၢ်ကဟ်ပနီၣ်ဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတံၢ်တမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ‘survey’ ဧါမ့တမ့ၢ်တံၢ်ထီၣ်လိုက်သံ ကွာသ် ဧါန့ၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်သိး တံၢ်ကနီၣ်ပၢဂံၢ်ဝဲ တံၢ်ကဘၣ်ယုၣ်ညါနီၤဖး ဝဲထံ နီၤဖးဝဲတံၢ်အကံၢ်အစီၤ တ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲး အတံၢ်သံ ကွါသ့ၣ်တဖန် လဲၣ် (မ့တမ့ၢ်) တံၢ်ဂံၢ်လၢတံၢ်ထီၣ်အိၤသ့ၣ်တဖန် လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကရူၢ်အတံၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိး သ့ၣ်တဖန်န့ၣ် လီၤဆီလိာ်ဝဲအသး တ်ထံ လိုက်သံ ကွာသ် သ့ၣ်တဖန် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ပၣ် ယုၣ်ဝဲပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတံၢ်တဂၤ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတံၢ်သ့ၣ်တဖန်သံ ကွါဝဲတံၢ်သံ ကွါသ့ၣ်တဖန်ဆူပုၤစံးဆၢတံၢ်သ့ၣ်တဖန် အကရူၢ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ် အရံၣ်ဝဲလၢတံၢ်သ့ၣ်တဖန်အဝဲသ့ၣ် ကရူၢ်အတံၢ်ထီၣ်လိုက်သံ ကွာသ် တခါအသိး, ဖဲလၢနသံ ကွါသ် ဝဲပုၤတဂၤစုၣ်စုၣ်လၢကရူၢ်အပူၤ လၢကစံးဆၢဝဲတံၢ်သံ ကွါတခါစုၣ်စုၣ်တဂၤဘၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. တံၢ်ဝဲန့ၣ်တမ့ၢ်ဝဲတံၢ်သူတံၢ် ဆၢကတီၢ်လၢအဘၣ်ဘၣ် ဝဲလီၤကၢၣ်လီၤကျဲၤဝဲလၢပုၤစံးဆၢတံၢ်ဖိသ့ၣ်တဖန်အဂီၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတံၢ်န့ၣ်အလီၤန့ၣ်, ကရူၢ်အတံၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးလၢအဂ့ၤန့ၣ် ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲတံၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ် လၢပုၤဟ်ဖိၣ်မၤသ ကိးတံၢ်ဖိသ့ၣ်တဖန်အကျါန့ၣ်လီၤ. တံၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးအဝဲအံၤန့ၣ် ဟ့ၣ်ဝဲပုၤစံးဆၢတံၢ်ဖိသ့ၣ်တဖန်အခွဲးလၢကတဲအါထီၣ် ဝဲတံၢ်လၢပုၤအဂၤစံးတံၢ်လဲၣ်သ့ၣ်တဖန် တံၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးတံၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကံၢ်ကံၢ်အကျါန့ၣ်လီၤ. တံၢ်အံၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲန့ၣ်တံၢ် ဂ့ၢ်လၢ အလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဝဲသ့ၣ် မၤဖျါထီၣ်ဝဲတံၢ်ဂံၢ်တံၢ်ကျါလၢအလီၤဆီလိာ်အသး သ့ၣ်တဖန်သ့ၣ်န့ၣ် န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ထံၣ်လိုက်သံ ကွာသ် ဝဲ ပုၤဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတံၢ်ဖိတဂၤစုၣ်စုၣ်လီၤလီၤဆီဆီန့ၣ်လီၤ.

တံၢ်ကွါထံ ကွါဆဲးသမံသမိးတံၢ်(observation) တ်ဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတံၢ်အတံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတံၢ်မၤကျါကျဲသ့ၣ်တဖန်န့ၣ် မ့ၢ်စုၣ်ကိးဝဲတံၢ်အကံၢ်အစီၤအတံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအကလုာ်သ့ၣ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတံၢ်အတံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် ိုးဟ် ယုၣ်ဝဲပုၤဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတံၢ်ဖိသ့ၣ်တဖန်လၢတံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပူၤလၢတံၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤအပူၤ ခိဖျိတံၢ်ဆီၣ်ထွဲဝဲအဝဲသ့ၣ်လၢ က ိုးအိၣ်ထီၣ်တံၢ်ဂံၢ်ထီၣ်လၢအနီၣ်ကစၢ် ဝဲန့ၣ်လီၤ. အီၣ်န့ၣ် တံၢ်တုၤဝဲလီၤကဝီၤဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤန့ၣ် ဆုၢ်ဝဲပုၤဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတံၢ်ဖိသ့ၣ် တဖန် လၢကံၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတံၢ်လီၤသ့ၣ်တဖန်လၢလီၤကဝီၤအပူၤလၢအဝဲသ့ၣ်တုၤဘၣ်ဝဲလၢတဘၣ်တဘၢဘၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤသ့ၣ်န့ၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတံၢ်စံးဆၢဝဲတံၢ်သံ ကွါသ့ၣ်တဖန်ယိထံဖိအလီၤန့ၣ် ဘၣ်တံၢ်ပုၤယုၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢတံၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအ တံၢ်ဂံၢ်ထီၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢအဂၤတကပၤန့ၣ်, တံၢ်သူဝဲတံၢ်ကွါထံ ကွါဆဲးသမံသမိးတံၢ်(observation) အခိပညီန့ၣ် ပုၤ ယိထံသ့ၣ်ညါတံၢ်ဖိကျဲးစးဝဲ သိးအသုတဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတံၢ်လၢ တံၢ်လၢအဖဲကထီၣ်အသးအပူၤနီတစဲးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ကွါထံ ကွါဆဲးသမံသမိး ဝဲတံၢ်ယိထံန့ၣ်လီၤ. အီၣ်န့ၣ်တံၢ်ကွါဝဲဘူၣ်ခိၤဝဲခိၤတခါ (မ့တမ့ၢ်) ပုၤတဝါအတံၢ်စုးဖိၣ်ရီဖိၣ်လိာ်သး လၢကမၤလိ ဘၣ်ယး ဝဲထူသန့တံၢ်ဆဲးတံၢ်လၢအလုာ်အလုာ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတံၢ်ကျါတံၢ်အဂီၢ်, နသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢတံၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲး အတံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါန့ၣ် ဘၣ်ထွဲလိာ်ဝဲအသး နီၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်တဖန် တ် အကံၢ်အစီၤန့ၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်ဝဲအသး တံၢ်ကတိၤအဖျါၣ်(word) သ့ၣ်တဖန်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်နီၣ်န့ၣ် တံၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတံၢ် တိာ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖန်အါမးန့ၣ် သ့ၣ်တံၢ်အကံၢ်အစီၤ တ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲး အတံၢ်မၤကျါကျဲသ့ၣ်တဖန်အတံၢ်ဟ်ဖိၣ်ယုၣ်လိာ်အသးန့ၣ် လီၤ. နကိးဝဲတံၢ်အံၤလၢတံၢ်မၤကျါကျဲလၢအပၣ်ယုၣ်မၤသကိးလိာ်အသးသ့ၣ်တဖန် ‘mixed methods’ သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တံၢ် မၤကျါကျဲလၢအပၣ်ယုၣ်မၤသကိးလိာ်အသးသ့ၣ်တဖန်အတံၢ်တိာ်ကျဲၤန့ၣ်ဟ်ဖိၣ်ယုၣ်ဝဲ ‘survey’ တခါ တံၢ်ထီၣ်လိုက်သံ ကွာသ် လၢအယိာ် ‘in-depth interview’ သ့ၣ်တဖန်, မ့တမ့ၢ်မၤဝဲတံၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲး အတံၢ်ဝဲထံ နီၤဖးတနီၤဘၣ်ယး ‘coding’

လၢတၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ယူနံးလၢလီၤခံသၢခါန့ၣ် ကဟံၣ်ဖျါအါ ထီၣ်ဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ယးနီၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအကွၢ်စီၤပိးလီၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်, ဟံၣ်ယုာ်ဝဲတၢ်ကဘၣ်ယု ထာဝဲပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ကံၢ်စီလၢအရံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအလိာ်ဝဲလၢတၢ်ကမၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံ ကွၢ်သီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်

1. ဖဲလၢတၢ်မၤဝဲတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်သ့ၣ်အတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိညါအခါန့ၣ်န့ၣ်ဂြးမၤတၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်?

- a. ကျဲးစးမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အီၤအတၢ်ကွၢ်လၢအဆံးတသ့ဖဲအသ့ၣ်သိးတၢ်ကအိၣ်ဝဲ: ‘margin of error’ လၢအီၣ်
- b. ယုထာပုၤကညိထဲလၢန့ၣ်ညါယာ်တ့ၢ်လံအိၣ်ပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အသိးဝဲသိးနကမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢအလီၤန့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- c. သူဝဲတၢ်ဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အကျိၤအကျဲၤအီၤလၢတၢ်မၤအီၤသတူၢ်ကလၢသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ကမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အီၤအတၢ်ကွၢ်လၢအီၣ်ထီၣ်ဝဲသိးတၢ်ကဟံၣ်ဝဲ ‘margin of error’ စ့ၤဖဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- d. ဟံၣ်ပုၤနီၣ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်အီၤအတၢ်ကွၢ်လၢအီၣ်ဝဲသိးနအိၣ်ဝဲ: ‘confidence interval’ အါအါကသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

2. တၢ်လၢန့ၣ်ဂြးမၤဖဲလၢန့ၣ်မၤဝဲတၢ်အကံၢ်အစီအတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအခါ.

- a. သူဝဲ ‘coding’ တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤသိးနကယုထံၣ်န့ၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်, ကွၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်, နတၢ်မၤကွၢ်အီၤအတၢ်လီၤဆိလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်
- b. ထီၣ်န့ၣ်သူဝဲ ‘margin of error’ ဝဲ: ‘confidence interval’ လၢတၢ်ကမၤအါထီၣ်ဝဲနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်န့ၣ်အဂီၢ်
- c. ဖဲလၢတၢ်ယုထာဝဲတၢ်မၤကွၢ်အီၤအန့ၣ်အတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးစ့ၤဝဲသ့အယိ, ပုၤကိးဖုးအနီၣ်ဂံၢ်စရိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဂြးလၢတၢ်တဘၣ်ပုၤယုာ်အီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- d. ဖဲလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သီၣ်ပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခါ သူဝဲတၢ်သံကွၢ်ကျိၤတၢ်အတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အါအါတသ့ဖဲအသ့ၣ်သိးတၢ်ကမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်စံးဆၢလၢအလီၤတၢ်နီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

3. နတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိညါမ့ၢ်ဝဲတၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ပိးလီၤလၢအဘၣ်လိာ်ဝဲအသးဝဲၣ်ကတၢ်ဖီနတၢ်မၤကျိၤကျဲၤပိညါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်?

- a. တၢ်ဟံၣ်ဖျိာ်မၤသကိးတၢ်အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါ
- b. ကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိး
- c. တၢ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆဲးတၢ်(observation)
- d. survey

4. မၤပုၤဝဲတၢ်လီၤဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အကံၢ်အစီ “qualitative” တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်သ့ၣ် “quantitative” အဂြးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.

- a. လၢတၢ်သံကွၢ်လၢ-----အတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်, တၢ်စံးဆၢအတၢ်ယုထာပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ညီန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ပုၤနီၣ်ယာ်ဝဲအိၣ်, ဘၣ်ဆၣ်သန့က့ၤလၢ-----အတၢ်သံကွၢ်အပူၤန့ၣ် ပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိစံးဆၢတၢ်လၢအနီၣ်ကစၢ်နီၣ်ဝဲ အတၢ်ကတိၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

- b. လာ-----အတယ်ထံသွန်ညါအပူန့န့, တ်မကွါအို န့ဆဲးဝဲသ့: 'margin of error' န့တင်ဂံးဝဲအိတသ့ဘန်.
- c. လာ-----အတယ်ထံသွန်ညါအပူန့န့, တ်ပံးန့ဝဲတ်မကွါအို သတူကလန်န့အရိုဝဲအယိနဂံးဝဲ 'margin of error' သ့ဝဲန့လီ.

တင်သံကွါလာတင်တိုင်တိုင်ပီသကိးအဂီသွန်တဖန်

1. တ်မကွါကျဲပီညါ(တင်အကံအစီ မုတမုာ် တင်အနီဂံးနီဂံး)လာကဂ့ဝဲကတင်လာတင်ထံသွန်ညါအတင်သံကွါတခါစုန်အဂီန့မုာ်ဝဲလဲတကလုန်လဲ? ဘန်မန့အယိလာနဆိကမိဝဲ န့န့လဲ?
 - a. ပိာ်မုာ်ကွါဖိ:ပိာ်ခွါကွါဖိသွန်တဖန်လာအအိန်လာဝဲတကူအပူအဘာန်စါန့အတင်သ့ဝဲလီတဲစိအတင်ဆါကတီလီဆိလိာ်ဝဲအသး ဝဲလဲ?
 - b. ပုလာအအိန်လာကခွန်ကီစန်သွန်တဖန်ဟုန်ဝဲတင်ဖးလာထံရှုကီသဲးအပုတိုင်သွန်တဖန်ဖဲလဲတဖုလဲ ဝဲဘန်မန့အယိလဲ?
 - c. ပိာ်မုာ်သွန်တဖန်လာအအိန်လာယိဝဲကီစန်အပူအတင်သွန်ညါနပာ်, တင်ဟ်သ့ဟ်သးသွန်တဖန်, ဝဲလုာ်လင်သကးပဝးသွန်တဖန် လာအဘန်ထွဲလိာ်ဝဲအသး ဝဲသင်အတင်အိန်န့ဂံးန့ဘါန့ မုာ်ဝဲမန့သွန်တဖန်လဲ?
2. တင်ထံသွန်ညါအတင်သံကွါ-ကလံအကံအစီလာအတဂ့ဘန်အတင်မဘာန် လာအအိန်ထိုင်ဝဲလာပုလာသ့ကုသးပုာ်လာအအိန်ဝဲလာမုာ်န့သွန်တဖန်အတင်အိန်ဆူအိန်ချအဖိခိန်န့မုာ်ဝဲမန့လဲ? ဝဲသးစူတင်ပီတိုင်ပီသကိးတင်သံကွါလာလင်သွန်တဖန် နကရူတက့
 - နတင်ထံသွန်ညါအတင်မကွါကျဲပီညါန့မုာ်မန့လဲ? လာတင်အဂါတခါအလီန့ဘန်မန့လာနယုထာဝဲတင်အဝဲအံလဲ?
 - သွန်ညါဟ်ပနီဝဲနပုတဖုးနကယုထာဝဲနတင်မကွါအို လဲ?
 - နတင်မကွါအပိးလီ(မုတမုာ်)အပိးလီသွန်တဖန်မုာ်မန့လဲ? ဘန်မန့အယိလာနယုထာအိ/ အဝဲသွန်လဲ?
 - နကဝဲထံနီဖးဝဲနတင်ဂုထာဖိုင် လဲ?
3. တင်လီဆိလိာ်သးလာတင်ဟ်ဖိုင်မာသကိးတင်အတင်ထံသွန်ညါ ဝဲတင်ကွါထံကွါဆးသမံသမိးတင်အဘာန်စါန့မုာ်မန့လဲ? နဆိကမိဝဲအဝဲသွန်တခါစုန်အတင်ဂံးဆူ ဝဲအတင်ဂံးစါန့မုာ်ဝဲမန့သွန်တဖန်သ့လဲ?

လိာ်ဖးသွန်တဖန်

Uttkarsha Bhosale, “How to Choose Best Research Methodology for Your Study”, Enago Academy (11 Oct. 2021), <https://www.enago.com/academy/choose-best-research-methodology/>

Manu Bhatia, “A Complete Guide to Quantitative Research Methods”, Humans of Data (11 June 2018), <https://humansofdata.atlan.com/2018/06/quantitative-research-methods/>

Dr. Sarah J. Tracy, “Why Go Qualitative?”, Get Your Qual On (6 Nov. 2016), <https://www.youtube.com/watch?v=dC1JLc42Yxw>

Vera Institute of Justice, "Participatory Action Research" (27 Sept. 2016),
<https://www.youtube.com/watch?v=6D492AP9JP4>